

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Epistolai tu hagiū Isidōru tu Pēlusiōtu

Isidorus <Pelusiota>

Parisiis, 1585

D. Basilij loca quædam integritati suę restituuntur, Cap. 37

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71898)

resurgamus, & regnemus cum ipso. Qui autem seipsum ac carnem suam cruci affigit, hic Christi stigmata in suo corpore circumfert. Ac proinde meritò cum Christo quoque regnabit, ac diuina ipsius mysteria intrepido animo prædicabit. Vnde etiam sanctus Hierotheus res diuinas non modò didicisse, sed etiam passus fuisse dicitur: & qui per reuelationem diuinis mysteriis imbuitur, à seipso excedit, ac rectè vtilem hunc affectum pati asseritur, vt Dei domiciliū fiat. Vel alio modo: Diuina ipsum pati dixit, vt qui non per sermonem ad docendum comparatum, harum rerum scientiam perceperit, sed per diuinam illuminationem impressam atque cõsignatam in animo habuerit earum cognitionem. Hæc Scholiastes Græcus. Ex quibus apparet cum hoc sentire, idem esse, τὰ θεῖα πάχειν, quod θεοδιδάχλον εἶναι .i. non studio ac labore quæsitam, sed diuinitus infusam diuinarum rerum scientiam habere. Ad eumque modū D. Bernardus, τὰ θεῖα μάλλον ἔπαθεν ἢ ἔμαθεν. Ego verò aliter quoque, nec minùs fortalsè commodè hunc locum exponi posse existimo: nimirum, vt is μαθεῖν τὰ θεῖα dicatur, qui labore ac diligentia rerum diuinarum cognitionem sibi comparauit: παθεῖν autem, qui iis quoque ferid afficitur, vitæque sanctitatem ad doctrinam adiungit. Ac sanè malè res habet, cùm qui eruditionis pabulo abundat, eo tamen se minimè pascit ac reficit: multoque optatius mihi fuerit, si verumque non datur, τὰ θεῖα πάχειν, ἢ μαθεῖν. Etenim, vt quidam rectissimè dixit, compunctionem habere præstat, quàm quid compunctio sit, exploratum habere.

BASILII loca quadam integritati suæ restituntur.

CAP. XXXVII.

CUM Græcum aliquem Authorem in manus sumo, eumque multis mendis deformatum esse comperio, δεύτερος, vt dici solet, hic mihi πλοῦς esse solet, vt si editione Græca vetustiore, ac verbum verbo studiosè reddentem, interpretationem alicunde nanciscā queam, hanc consulam. Nam quæ eiusmodi est, eam pluribus etiam Græcis exemplaribus antepono, vt quæ persæpe ex vno, eodemque non satis emendato libro transcripta sint. Ad hunc itaque modum cùm Basilij Magni aduersus Eunomium libros non ita pridem cum Trapezuntij translatione conferrem, ex huiusmodi opera id mihi consecutus videor, vt nonnulla loca, in quibus Græca vitio non carebant, integritati suæ restituerim. Hæc autem sunt huiusmodi. Pag. 647. vers. 25. post hæc verba, τὸς γὰρ ἐκ τῆς βασιλικῆς αἰλῆς, addo πάντα. Pag. 648. vers. 4. lego διαχερῶς ἔχειν. & vers. seq. pro τύφῃ legendum esse φόβῃ, constat ex præcedentibus Eunomij verbis. Vers. 18. pro ὁμοῦ legit Trapezuntius ἕτος. quæ vera est lectio. Neque enim ὁμοῦ quicquam, quod ei respondeat, habet. Vers. 34. αἰχίτου legit, non ἀνεπαχμύτῃ. Vtraque tamen lectio probabilem sensum habet. Vers. 43. περιήρηται cum eo lego: quemadmodum & 48. πίστεως, nō ὑπιτάσεως. Pag. 649. vers. 3. περισαρρωρέεται. vers. 6. post ἀληθείας, addo, πῶς ἐρητοῖς ἀληθείας. Vers. 32. cùm ἀγέννητος & γεγέννηται scribatur, atque hanc lectionem & hic & infra sequatur Trapezuntius, atque adeò passim in his libris πῶς ἀγεννησίαν vigeat Eunomius, videndum est, num versu quoque 28. ἀγέννητος & γεγέννηται scribi debeat. Illud certè existimo, vel toto hoc loco huiusmodi vocabula per simplex, scribenda esse, vt Eunomij verbis respondeant, vel certè in verbis Eunomij huiusmodi voces per duplex, scribi debere, ne à prioribus posteriora dissentiant. Vers. 34. pro ὁμοῦ legit Trapez. ὁρῶτον, & rectè. Sequitur

enim ἔπειτα. Pag. 650. vers. 19. ex Trapezuntij versione, atque aded ex ipso sensu liquet, hic aliquid deesse. Sic autem fortasse locus expleri queat. ὁ δὲ ὡσπερ ὁδοῦ πρὸς λαβόμενος ἐν τῷ κρητῷ ὑφαρπαγίῳ, εἰς τὸ κρητισκευδῆεν ἔρχεται πρὸς ἀγεννησίας ἑσίας εἶναι τῷ θεῷ τῷ ὄλῳ. hoc est, ut vertit Trapezuntius, Ille autem ex eo quod vi rapuit, ad affirmandum procedit, quod innascibilitas Dei substantia sit. Vers. 39. post τὸ γὰρ repetit Trapez. has voces, οὐκ ἔστι. Pag. 651. vers. 13. ταυτὸν lego. Vers. 34. ἀσυμβάτα. vers. seq. θεῷ. Pag. 652. vers. 6. pro εἰσεργεῖται, ἀλήθειαν legit Trapez. Neutra tamen lectio improbanda. Vers. 17. post Σποδός, legisse videtur Trapez. κριθήσεται: ut etiam vers. 21. post φύσιν, πνευστῶν. At contra vers. 27. hanc vocem κρητὶς nō agnoscit. Pag. 653. vers. 23. post τῷ addit Trapez. αὐτῷ θεῷ. sed de suo, ut opinor. Quanquam minus incommodè hunc locum vertit, quàm quidam Ecclesie hostis. Nam cum Græca sic habeant, εἰ γὰρ ἡ ἑσία ἐν τοῖς μὴ θεοῖς, χωρὶς γ' ἀν' ἄλλο π τῷ λεγομένῳ, sic tamen vertit, Nam si essentia inter ea ponatur, quæ non sunt, quicquid præterea dixeris, vanum & inane fugit. Atqui potius ita vertendum fuerat, Nam si essentia in eorum, quæ non sunt, numero ponenda est, multo minus quicquam aliud ex iis, quæ dicuntur, erit. Hac enim ratione Eunomij errorem refellit Basilus, qui ἀγεννησίας ἑσίας rationē habere, atque aded ipsammet essentiam significare contendebat. Nam postquam ostendit ἀγεννησίας ἀφαιρετικὸν potius quàm θετικὸν vocabulum esse ostendit, ita disputat. Si ἀγεννησία idem est quod ἑσία, sanè cum ἀγεννησία τῷ μὴ πνευστῶν τῷ θεῷ sit, ἑσία quoque eandem rationem habitura est. Quod si inter ea quæ Deo non insunt, essentiam quis ponendam censuerit, quid tandem ex omnibus quæ Deo attribuantur, esse dicendum erit, cum essentia ipsa ei non insit? Vers. 27. post εἰ, addo ex Trapez. τὸ ἀγέννητον. Pag. 654. 15. lege ποία. Pag. 657. vocem hanc ἐλάττω, veteris interpretationis autoritate deleo. Ibidem vers. ult. in his verbis, ἵνα τῆς ἀσθενείας ἐν τοῖς ἀνάγμασι γυμνωθείσης, &c. à veteri translatione Græca nonnihil discrepant. Sic enim illa habet, ut impietate in rebus versata, cum ad personas progressio fiat, &c. Quocirca non dubito quin Trapezuntius pro γυμνωθείσης legerit γυμνασθείσης. Quæ quidem lectio proculdubio mihi rectior ac sincerior videtur. γυμνάσειν enim τὸν λόγον frequens est apud Theologos Græcos, ac præsertim apud Chrysostomū locutio, pro τῷ λόγῳ ἐπιλάττω, vel ἐμφιλοχεύειν. Vult autem hoc loco Basilus, Eunomium in Ingeniti ac Geniti vocibus impietatem suam veteratoricè exercere, ac longa oratione astruere: quò postea à rebus ad nomina migrans, nihil iam, quod ab orthodoxa fide abhorreat, dicere videatur. Pag. 656. vers. 35. expungo αὐτῇ. vet. interpretis autoritate: quemadmodum & seq. pag. vers. 7. καὶ τὸν λόγον. Pag. 658. 17. videtur legisse Trapez. παραλαμβάνει. Pag. 659. vers. 9. ἀσυμφωνίας lego cum eodem, & 26. ὑμετέρων. Pag. 661. vers. 4. lego μεταρρυθμιζοντας. Pag. 662. 41. lego, καὶ ὑδὸς ἐδόθη, & 47. διδασκαλείς. Pag. 663. vers. 3. πότε ἂν οὐκ αἰνοῖ. 48. γενήσας. Pag. 664. 25. τὸ μὴ εἶναι. 27. deleo καὶ 34. pro αἰτίης legit Trapez. εἰαρήης. Pag. 665. 21. συλλογισμῶν. 24. γενήσας. vers. 35. hæc verba, ἄφ' ἑσίων, usque ad εἴτε γὰρ, à Trapezuntio non agnoscuntur. vers. 38. lego, ὅτι οὐκ ἔστι. & 45. τῷ ποιῆτε. At verò lin. pen. quòd quidam in his verbis εἰ δὲ, aliquid deesse putant, planè opinione sua falluntur. Etenim propter impietatem hæc verba reticuit μὴ λέω, ea videlicet figura, quam Græci ἀποσιώπησιν vocant. Pag. 666. vers. 22. cum Trapezuntio lego, ἕκαστὸν ὑπερον πνευστῶν γενήσεται. Sunt enim Basilij verba: & ibidem submouco τῷ. At vers. 37. in his verbis, καὶ ἀπὸ τῷ ἐρωτημάτων

τῶν, ἃ τῆς γραφῆς ἕδην ἀπλείπεται, τὴν ἐφ' ἑκάτερα ἰσότητιν ὑπὸνδύων
 ἔχοντων, proclive quidem est mendam animaduertere (quis enim non prima
 fronte videat γραφῆν, cum ἔχοντων nullo modo iungi posse?) at illud tollere,
 non perinde proclive est. Tentatum id quidem est à quodam fidei Catholicæ
 infestissimo hoste: sed frustra. Sic enim se hunc locum in integrum restitutum
 putavit, si pro γραφῆν, γραφῆν reposuisset. Ego verò cum hoc loco ad vete-
 rem interpretationem, tanquam ad sacram anchoram confugissem, ac Græ-
 ca hæc verba, ἃ τῆς γραφῆς ἕδην ἀπλείπεται, ita à Trapezuntio reddita
 fuisse comperissem, Quæ nihil ab insolubilibus desunt, statim animaduerti
 pro γραφῆν, quod aperitissime vitiosum est, vnica littera mutata χειρῶν repo-
 nendum esse. Sunt enim griphi, perplexi atque ænigmatici sermones, qui quæ
 in varios sensus accipi possunt. Quales hoc loco Eunomij sermones esse ait
 Basiliius. Hanc huius loci genuinam esse lectionem neminem, veritatis potius
 quàm altercationis amantem, fore puto, qui non mihi facile concessurus sit.
 Vers. 41. pro τῶ ἐναὶ τὸ ἀρχετύπον, videtur legisse Trapez. ἢ ταυτὸν τὸ ἀρχετύπον,
 clariore, meo quidem iudicio, sensu. Vers. 48. deleo δὴ. & vers. pen. ἐστὶ. Pag.
 667. vers. 11. Σποκρ. Vers. 13. post ἁλώνων, addo ἐνοίαι; ex vet. Interp. & 44. pro
 ὡς, lego ὡς. & 48. post ὡς, adde ὁ. Pag. 668. 32. legit Trapez. ἐπειδὴ
 μόνος τῆ τῶ ἀγενήτης. 40. πᾶν ὄνομα. 46. ἄλλα. Vers. pen. hæc verba, τῶ κτί-
 σματος, non habet vetus interpretatio. Pag. 669. 16. lego ὑμᾶς. 34. χειρῶν
 Pag. 670. 32. δέξαθε. 39. ἀπαλείψου. Pag. 671. 32. ἢ ταυτὸν. 47. sic lege,
 ἢ τὸ γεννητὸν, τὸ γεννητὸν δηλοῦσι. Pag. 672. vers. pen. τῶ εἶδει, vel γένει. Pag. 673.
 vers. 34. fortassè pro ὡς ἀλλοτρίους, legendum ὡς ἀλλοτρίους. Pag. 674. vers.
 30. hæc verba, παρέλκει ἂν εἴη, non agnoscit Trapezuntius. Ac sanè redunda-
 re mihi videtur. Vult enim Basiliius Eunomianos inficiari nullo modo posse,
 quin vera sint quæ prius dixit. Alioqui enim, inquit, magno emptum vellem,
 vi hanc blasphemiam inficiari possent. Vers. 38. post τῆς, addo τῆς πραγμάτων,
 ex vet. Interpret. Pag. 675. 35. lego cum Trapez. ἀλλὰ ὡς ἰδὸν τῶν. Vers. 43.
 χειρῶν πνεῦμα λήγοντος. Vers. 47. ἀσφρόντως non agnoscit Trapez. Pag. 679.
 vers. vlt. lego, εἰ ὁ υἱὸς ἕχ' ἀπλῶς. Pag. 680. 9. εἰρήσεται. Pag. 681. 26. ὁμοῖα
 οὐ πάντα τὰ γενήματα. Pag. 683. vers. 5. pro ἐλάθηνα vet. interpretis autho-
 ritate reponendum ἀλλά, & post ἠδυνάτο, ὡς. Vers. 26. εἶπει. Ibid. αὐτὸς
 γὰρ. Vers. seq. ἀσφραγίστα. Vers. 29. δι' ἄλλω. Pag. 685. 25. ἐπεὶ τὸ πιστεύειν
 atque eodem loco impius quidam interpres malè vertit ὡς αὐτῶ, post ipsum.
 Pag. 687. vers. 2. ὀφειλόμενον. quod quidem vocabulum impersonaliter accipi-
 tur hoc loco, vt δέον. Pag. 690. 42. hæc verba, ἀλλ' ἰσχυρῶς προσφύσεται, non
 videtur habuisse liber ille, quo Trapezuntius vsus est. Vers. vlt. mutila Græca
 sunt, sic ex vet. interp. explenda: ὁμοίωσιν τῆς γῆς ὁμοίωστος, καὶ τοῖς κλιώσιν
 ἀσυνέτοις ὡς ἀσυνέτοις, καὶ ὁμοίωστος αὐτοῖς. Pag. 692. 25. lego, ταῦτα τὸν
 29. ὡς ἀσφρόντων, vel ἡσφρόντων. Vers. seq. videtur in superlatiuo Trapez. legisse
 μαρότατα. Vers. 38. lego, ἀνείλει. 41. λαλῶμενον. Pag. 693. vers. 8. ἰδία non
 agnoscit Trapez. Vers. seq. ἀξίον lego. Vers. 12. δέδικας. Pag. 694. 13. ὡς ἔτοι.
 Vers. 28. Trapez. legisse videtur, ἢ γὰρ ἀξίωματος εἰργεῖται θεὸς δέξεται.
 Vers. 46. pro, εἴτε τίς, repono, εἴτε τίς. Pag. 695. vers. 9. post γεννηθεὶς, addo
 υἱὸς, & ibidem lego ἀνομοισιασῶν. Vers. 15. καὶ μάλιστα τὰ μετὰ πίστεως πᾶσι
 φασκεῖ, non, vt vulgò, ἀπιστίας. Versu seq. hæc verba in Trapezuntij versione
 non habentur, καὶ τῆς εἰς αὐτὸν μελλόντων ἐλπίζειν. quæ tamen haudquaquam
 submouenda cenico, Vers. 35. legendum videtur ἰσότητις. Pag. 696. vers. 10.

καὶ ἰσοπλίαν. Atque hæc sanè sunt, quæ mihi Græca cum veteri translatione conferenti animadvertenda visa sunt. In quibus etsi leuiuscula quædam forsàsè nonnullis videbuntur: nihil tamen leue est, quod non eruditoribus, quorum etiam rationem in hoc scripti genere habendam esse puto, negotium interdum facessere possit.

Observationes quædam in Euagrii historiam.

CAP. XXXVIII.

OBSE^RVATIONES quædam nostras in duos priores Euagrianæ historiæ libros huic chartæ mandare libet. Quibus tamen non plus à quoquam tribui volo, quàm quantum eruditi iudicabunt. Lib. I. cap. 2. συμφωνεῖται retinendum puto. Alioqui enim absurdum est dicere, Christus denuò trucidatur & diuenditur. Venditio quippe trucidationem præcedit. χειρὸς αὐτῆς συμφωνεῖται idem est quod, De Christo pacta incuntur. Cap. 7. in his verbis, ἵνα μὴ δυοῖν γάτερον ἀμαρτάνοιτο, ἢ ἀθανάτα συμπληροῦσθαι, ἢ παροχωρήντος αὐτῷ γατέρου τῶν μαρῶν τῆ ἐτέρας σερθεῖν, lapsus fuisse videtur interpres. Sic enim vertit, Quò in neutram partem peccarem, vel Christum morti minimè obnoxium esse asseuerando, vel in alteram partem inclinando, eum immortalitate priuarem. Sic autem aliquanto rectius verti posse videntur: Ne è duobus peccatis alterū admitteretur, nempe vt vel homines sempiternum inter se bellum gererent, vel altera parte ad se accedente, altera parte priuaretur. Hanc enim causam sibi fuisse ait Nestorius, cur χειροτότων Mariam appellandam censuisset. Eod. cap. hæc verba Græca, λέγει τὸ μὴ ἐμποδῶν ἀναστασιάζοντα εὐνοία πτίμνται, his verbis non satis expressa sunt, Quando quisque stabili & contentiente omniū beneuolentia, modò nihil sit quod non iure debeat esse impedimento, honorari solet. Hoc enim loco τὸ μὴ ἐμποδῶν, idem est quod τὸ ἐκποδῶν γενόμενον: i. quod de medio sublatum est. Hoc enim vult Author ille, cuius Euagrius nomen suppressit, quantumuis odio atque inuidia quispiam, dum apud viuos ageret, flagrauerit, tamen simulatque è viuis excesserit, omnium in se odium extingui. Ad eundem modum hæc quoque verba quæ paulò post sequuntur, ὡς πλὴν τῷ θεῷ δοκοῦσαν, χειρὸν ἔχει θλίψαι τοῦ ἡμῶν ἀγαπίων, aptius ita reddi posse existimo, vt id decretum quod Deus sanxit, nunc quoque de nobis promulgetur: quàm vt vertit Interpres, Vt quicquid à Deo de nobis decretum sit, id iam nobis obueniat. Hoc enim vult Nestorius, æquum esse, vt cum velut diuinitus ex Oasi Panopolim reductus sit, Imperator diuino suffragio subscribat, mitiorique cum exilio mulctet. Cap. 9. ὡς δ' οὐκ κληθεὶς Εὐτύχης ὡς ἐλήλυθε, τὰ δὲ καὶ τῶν γενόμενος ἐάλω .i. vt Christophorus transfert, Vbi verò Eutyches accedit vocatus, &c. Ego verò sic: Posteaquàm igitur accitus Eutyches primò quidem venire recusauit, deinde autem cum venisset, in errore deprehensus est. Constat enim ex Actione prima Concilij Chalcedonen- sis, & ex Niceph. lib. 4. cap. 47. accitum Eutychen diu ad Concilium venire recusasse. Cap. 13. in versione, Cyrensis potiùs quàm Cyrenensis Episcopus dici debuit Theodoritus. Longo enim interuallo hæ duę vrbes inter se distitæ sunt. Cap. 15. in initio hæc verba, καὶ ποίησεν, ab interprete omiſsa, idem valent quod ποιητικῶς εἰπείν .i. vt Poëtæ verbis vtat. Hoc enim dicit ob hæc poëtica verba κλέος ἐπὶ, quæ præcedunt: & quibus vtitur Homerus Odyss. lib. pen. Quod cum ne Langus quidem apud Nicephorum lib. 14. cap. 53. animaduertit, Isidorum Pelusiotam, Nilum, & Marcum Eremitam, ac denique Theo-
doritum